

Navès (xxxviii, 186.116) té valor encara més incert, i ben escàs.

MÓRA i La Mora

1) MÓRA d'Ebre. La *pron. pop. mōra*, amb o tancada és general en la gent de les comarques veïnes (Casac. l'anotava el 1920 a Gandesa, Vinebre, Ribarroja i Falset) i jo l'he sentida general allí i a gent de 10 pertot (*mōra* és propi només de gent molt forastera que ho coneix només per viatges en ferrocarril).

MENCIONS ANT. Se n'ha trobat una referència de 1060, en què era encara de l'ocupació sarraïna (CCandi, *Mi.Hi.Ca* II, 28). 1153: *Mora* en una 15 donació de terres als Templers (*CoDoACA* IV, 209.15, *Morera*, *Tarr.Cri.* 430); 1174: castrum de *Mora* (*Li.Fe.Ma.* 240, p. 254); 1185: *Mora* (*BABL* XI, 316); 1300: *Mora* (CCandi, *Mi.Hi.Ca.* I, 247); 1324: ib. II, 237. Aportar-ne moltes més cites dels SS. XII-XV fóra 20 tan fàcil com superflu, puix que és sempre en la forma *Mora*.

1 bis) La que ara es coneix per *Móra la Nova* no era fins a fi del S. XIX més que una grossa pda. rural pertanyent a (I), engrandida després, gràcies a l'es- 25 tació ferroviària; abans se'n deia popularment «*Els Masos de Móra*» o «*Móra dels Masos*» (*GGC*i *Vox Rom.* IV, 53, 72).

2) *La Mora*, llogaret de l'alt Cardener, prop de Navès, només tinc nota d'haver-hi oït *lāmōra* Taravil 30 (2-iv-34, exc. 217), però crec que en algun altre lloc ho vaig oir amb *o* tancada.

MENCIONS ANT. 839: *ipsa Mora* (*Acta C.SdUrg.* i còpia S. XII, *Mora* en el Capbreu, ed. PPujol, nº 89); Fi S XII: «*Mas de la Móra*» i «*Mas Dorner de la Móra*», 35 en el Capbreu de Besora, lin. 14. 1359: *La Mora Comdal* (*CoDoACA* XII, 55), determinatiu que s'explica pel fet de pertànyer als dominis del Comte d'Urgell fins a la fi de l'E.Mj.; en contrast amb la del Montseny, i les altres, que ja eren del Comte-Rei de 40 Barcelona.

3) En el Baix Urgellet, prop de Sallent de Montanissell. 1099 *ipsa Mora* (repetidament), doc. d'Organyà (*BABL* VIII, 544).

4) A la N. Ribagorçana. Llogaret agre. a 45 Montanyana: 1377: «als hòmens de Giró de la Mora» (*MiretS.*, *Templ.* 419). 1495: *La Mora* 2 focs, segons aquest fogatge, agre. a Lasquarri (que és a 9 k. de Giró).

5) *La Móra*, veïnat en el Gironès, agre. a l'Est de 50 Viladàsens. Oït *lāmōra*, 1920, Casac. 1046: «vila *Mora*» (*BABL* III, 327).

6) *La Móra*, esgl. rural amb un parell de cases, en el Montseny, agre. al Brull, és dalt de una de les carenes que pugen cap al Tagamanent i el Pla de la 55 Calma, entre La Figuera i la vall d'Aiguafreda. Jo hi

vaig sentir *lāmōra*, 1928 (exc. 81); S. XII: *Mora*; llistes I, II, III de parròquies p.p. Pladevall; 1330 «S. *Cipriani de Ça Mora*» (*Misc.Griera* I, 374).

7) Llogaret de Segarra agre. a Granyanella. 1331 i 5 1339 S. Jacobi de *Ça Mora* (Junyent, *Misc. Griera* I, 376, 387); 1359: loch de *La Mora* (*CoDoACA* XII, 49).

ETIM. Tots poden venir del ll. MÓRA nom d'arbre, amb una aplicació col·lectiva (més aviat que de les mōres d'esbarzer), que en llatí clàssic era MŌRUS 'morera', perquè els noms dels arbres fruiters en el nostre romànic s'han tornat femenins, mentre que antigament eren masculins en -us (llatí *pirus, ficus, malus* etc.). Encara que en alguns d'aquests llocs, el NL apareix, amb menor extensió, pronunciat amb ò oberta, això s'explica no sols per confusions d'alguns, sinó en virtut de la tendència general que ha afectat molts casos de *o* en sil·laba inicial, explicada amb molts exs. en *LleuresC.*, 191-195.

HOMÒNIMS secundaris o poc importants. *Torre de la Mora* te. Belianes (Reig Vilardell II 225); crec que n'hi ha una altra en el te. de Breda; *La Móra* pda. te. Agost (xxxvi, 46.25). A Mallorca, te. Muro: *Cova de sa Mora* (*Masc.* llF5, oït *Coves d'a sa mōre* xli, 20.15, 23.9). *So Na Móra* te. Algaida (xl, 97.1, *Masc.* 27B4), si bé el m. Despuig posa *Son Amora*.

Incert o bé erroni que vinguin d'aquest grup: Sant Joan *Samora*, poblet del Baix Llobr., agre. a St. Llorenç d'Hortons. Sobre *Rocamora* farem nota a part (s.v. *Roca*-): es tracta entre altres de *Roca-Móra* nom duna ermita a la N. Ribagorçana, te. Aulet (xix, 89.5).

Més extraordinari: com veritable NP (?): «Sig. *Mora de Viladzin*», en un document de 1159, relatiu a aquest antic llogaret del Vallès (*Cart.* de St. Cugat III, 193).

Origen ben diferent, el de *La Mora de Peralta*, alt turó fortificat a Llitera (te. Peralta de la Sal); és alteració de *Mola*, per la pron. morisca, que igualava *l=r*: figura escrit *mūla* en àrab per Ibn Adharí, fets de 904 (cf. *E.T.C.* II, 116n., on es rectifica un gros error hist.-geogràfic d'Abadal i Coll Alentorn). Amb un altre nom que dugué, sinònim, consta ja 1124: «Garcia Remiro in *Mama Castro*» (*EEMCA* V, doc. 309) (<MAMMA CASTRI): o sigui 'el turó amamellat del castell'. Sobre aquest altre nom, V. més en l'article *Montmagastre*, nom de dos pobles del Segre Mitjà i Urgell.

És discutible l'etim. de *la Mola* i *Murà*, una de les masses penyaloses que rodegen Xert (Baix Maestrat) (xxviii, 30.4); deixo en suspens la decisió, sobretot entre dues hipòtesis: si és *Murà*, un col·le. insòlit de *mur* [**murà(r)*]; o *Al-murā(nī)*, (mola) dels dos murs, dual aràbic d'un mot mossàrab (cf. *Coratxā*).

MORAGUES, *Moragat* (-ado). *Moraga* pròpiament era nom comú, que en l'origen significà 'torrada d'espigues o d'olives al caliu', 'freginada de peix', 'collida de raïms o espigues que hom deixa madurar al